



# Fattigstugan

Malexander socken, Boxholms kommun

ANTIKVARISKT ÅTGÄRDSPROGRAM

Marie Hagsten Byggnadsvård 2020

Avsnitt 3 av 3 Gatstugans (Fattigstugans)  
renovering - Åtgärder

## SKADOR

Byggnaden har sjunkit på södra långsidan vilket tyder på att syllen är rötskadad eller helt borta. Tröskel är helt borta och har ersatts med en bräda. På östra gaveln kan man känna med handen bakom panelen att delar av bottensyllen saknas. Sannolikt finns det även skador i timret under fönstren. Bjälklaget ligger i jord eftersom huset har en sluten grund. Eftersom golvet i förstugan är bytt i sen tid finns det sannolikt skador i bjälklaget.

Panelen har rötskador i nerkant, särskilt på östra gaveln. Samtliga vattbrädor är rötskadade. Även fönsterfoder är uttorkade och har skador. Fönsterbågarna är i behov av kittning och målning. Vissa bågbottnestycken måste bytas. Nockbrädor är rötskadade och uttorkade. Så även skurlister. En vindskiva har skador vilket lett till skador på sidoåsen.

Lerkliningen släpper i anslutning till den skadade östra väggen. Om byggnaden renoveras med syllbyten som följd kommer det att bli ytterligare skador på lerkliningen.



*Stugan har sjunkit och lutar.*



*Delar av syllan är borta och panel samt vattbräda och fönsterbräda är rötskadade.*



*Även fönsterbågen är uttorkad och skadad.*



*En fönsterbräda som till stor del består av en kvist.*



*Rötskador på locklistpanel och vattbräda.*



*Nockbrädan har rötskador och skurlister är uttorkade.*



*Vindskivan på västra gaveln har en rötskada som även har påverkat sidoåsen.*

## ANTIKVARISKA SYNPUNKTER

Fattigstugan i Malexander är rörande i sin småskalighet och har en mycket välbevarad exteriör och interiör som ger bild av levnadsvillkor för socknens fattiga på 1800-talet. Byggnaden är en källa till kunskap vad gäller tillkomst och utförande varför det är angeläget att byggnaden även i fortsättningen kan berätta socknens historia. Eftersom Malexanders hembygdsförening har många visningar under sommarhalvåret kommer fattigstugan även att visas för grupper.

- En dränering grävs ner på södra sidan för att eliminera det vatten som rinner in mot byggnaden.
- Bjälklag ses över och rötskadade stockar bytes till likvärdigt virke som är torrt. Stockarna läggs i torr sand.
- Ett syllvarv bytes. Stock två kan behöva lusas. Under fönstren bytes rötskadat timmer som skarvas, halvt i halvt.
- Äldre hel panel sparas och återanvänds. Handsmidd spik rätas och återanvänds. Ny panel i fallande längder tillverkas av furu. Nya lister tillverkas i samma bredd som befintliga.
- Nya vattbrädor tillverkas runt om byggnaden.
- Nockbrädor och skurlister bytes till nytt virke.
- Rötskadade och upptorkade fönsterbrädor bytes.
- Fönsterbågar renoveras och vissa bågbottenstycken kan behöva bytas. Bågarna målas med linoljefärg och kittas med linoljekitt.
- Fasaderna målas med röd slamfärg från Stora.
- Om möjligt lagas lerklining upp med ny lerklining som bör ha samma innehåll som befintlig. Annars blandas ny lerklining som med fördel kan appliceras på vassmatta. Stänkmålningen kompletteras med limfärg i befintliga kulörer.

## KÄLLOR

Malexander – sockenbor berättar. Malexanders hembygdsförening 1999.

Natur och Kultur Miljöer i Östergötland. Länsstyrelsen i Östergötland. 1983.

Östergötlands museums topografiska arkiv.

[www.lantmateriet.se/historiska](http://www.lantmateriet.se/historiska) kartor

# Stöd Hembygdsföreningens strävan att vårda vårt gemensamma kulturarv!

- Gatstugan/Fattigstugan är i stort behov av renovering och vi avser söka bidrag från Länsstyrelsen för detta.
- Offererad kostnad är ca 300-350 000 kr.
- I bästa fall kan vi få ca 75% i bidrag, resten får föreningen stå för själva.
- I år har alla våra inkomstbringande aktiviteter tvingats ställas in.
- Ditt stöd är viktigt för Hembygdsföreningen och bygden!
- Vi presenterar i tre olika avsnitt rapporten som ligger till grund för åtgärderna som erfordras för att renovera Gatstugan.

# Ge Ditt Stöd och Bidrag till:

- Bankgiro 767-3635
- Swish 070-6635662  
(Kassörens mobiltel.)
- Swish QR kod till höger
- Tack för DITT STÖD



MALEXANDERS  
HEMBYGDSPFÖRENING